

0באמונתך (קרח\תש"פ)

הכוחות טמונים בתוכך!

קרח - עינו הטעתו!

רבות נאמר ונלמד אודות מחלוקת קרח ועדתו, ולא בכדי כבר בתחילת הפרשה כתב רש"י: "פרשה זו יפה נדרשת במדרש רבי תנחומא", וודאי שלא היתה כוונתו ליתן ציון לשבח לדברי המדרש, אלא ללמדנו שראוי ורצוי לכל מבקש האמת לעיין היטב בדברי המדרש כאן, לדעת מה ניתן ללמוד לחיינו אנו בגנות הרדיפה אחר הכבוד, להפיק את הלקחים ולהפנים את המסר עד כמה רעה היא המחלוקת, ובד בבד כמה גדול השלום, ללכת במידת הענווה, ולהועיל בעבודת המידות בכלל.

וכך דרשו רבותינו (ומובא בפירש"י טז, ז):

"וקרח, שפיקח היה, מה ראה לשטות זו? **עינו הטעתו!** ראה שלשלת גדולה יוצאה ממנו, שמואל הרמתי ששקול כנגד משה ואהרן. אמר: בשבילו אני נמלט! וכ"ד משמרות עומדות לבני בניו כולם מתנבאים ברוח הקודש. אמר: אפשר כל הגדולה הזאת עתידה לעמוד ממני ואני אשתוק? ולא ראה יפה, לפי שבניו עשו תשובה ומשה היה רואה".

חשבונו של קרח, לדעתו ולהבנתו, היה חשבון נכון וצודק, הכל מדויק ומדוקדק, אלא שעינו הטעתו! מחשבתו והרגשת ליבו באה ממקום לא טהור, ממקום של נגיעה עצמית, שיסודה בגאווה ורדיפת הכבוד.

הבה נתבונן, מחד, המדרש משבח את גדולתו של קרח, שהיתה לו ראייה למרחקים, הוא ראה עד לדורו של שמואל הנביא שיצא מחלציו. ואם כן התמיהה עולה מעליה, היאך ראה עד שם, ואילו את ההווה, את מה שהולך לקרות בארבע אמותיו לא ראה, ולא השכיל לראות כי יאבד מן העולם?

נקודה זו בא המדרש ללמדנו. ייתכן, כי יש אדם שראיתו ארוכה ורחוקה, צופה ומביט עד לדורות, ראייה ארוכת טווח. אולם חסרה לו הראייה הטבעית לראות גם את המציאות העכשווית, מכיון שבעין אחת הביט למרחוק אך עינו השנייה היא זו שהטעתה אותו. ברצותו את המעמד והשררה, לא שת ליבו ועינו לראות את המתרחש סביבו.

וננסה לפתוח פתח בסוגיא זו, ולנסות להבין ולהבחין לעומק מה מונח בעומק דברי חז"ל - "עינו הטעתו".

חשיבה חיובית

אחד היסודות החשובים ביותר למהלך חיים תקין, המהווה כלי מהותי ובסיסי שקיבלנו מאת הבורא יתברך, הוא - חשיבה אשר מקומה במשכן השכל, במוחו של האדם.

המבט על הדברים וצורת החשיבה עליהם נתון לבחירת האדם.

אך ננסה לבדוק את העניין, ותחילה נשאל:

א. האם אפשר לשלוט על המחשבה ולהימנע ממחשבות שליליות?

ב. האם באמת שייך בחירה על מה לחשוב וכיצד לחשוב?

ג. מדוע חשיבה ומבט משתנים מאדם לאדם?

ד. כיצד ראוי ליהודי לחשוב על העתיד?

הנקודה השחורה הקטנה שבנייר הלבן

ניקח לדוגמא נייר לבן ונצייר במרכזו נקודה שחורה קטנה, כעת נשאל את הסובב אותנו, מה אתה/אתם רואים כאן?

התשובה שנקבל תהיה כמעט חד משמעית - **נקודה שחורה!!!**

אך האמת היא שממבט אחר לגמרי ניתן לומר שאנו רואים **נייר חלק ולבן** שבמרכזו מופיעה נקודה שחורה קטנה.

למדנו, שבכל דבר בחיים, אין הדבר תלוי אלא בנקודת המבט שלנו כלפיו, ובחלק ההתמקדות שלנו, וככל שנרגיל עצמנו בחשיבה חיובית נראה בכל דבר את הטוב שבו. לא לראות את השחור אלא את הלבן.

עוף ה"רָאָה" - מדוע נקרא כך?

אכן, המבט על דברים הוא מאוד מהותי וחשוב עד כדי שבדברי חז"ל ישנה התייחסות לראייה כדבר היוצר חיבור והשתייכות, אשר מכוחה נקבע מהות הדבר ממש.

ונבאר:

בפסוק העוסק בעופות הטהורים והטמאים נאמר: **"וְהָרָאָה וְאֵת הָאֵיָה וְהַדְּיָה לְמִינָהּ"** (דברים יד, יג). ובגמרא (חולין סג, ב) אמרו: ראה זו איה, ולמה נקרא שמה ראה? שרואה ביותר. תנא: עומדת בבבל ורואה נבלה בארץ ישראל.

כלומר, מדובר בעוף החי בבבל וממקום מושבו שם הוא **מִתְצַפֵּת** בעיניו החדות לעבר ארץ ישראל ורואה את הנבלות המצויות שם.

ואם ישאל השואל, כיצד ייתכן?

המהר"ל (באר הגולה בהערה פ"ט) הביא שיש אנשים המלגלים על דברי חז"ל הללו, ואומרים שלא נראה שדברים אלו ייתכנו לפי הטבע. אולם הוא שולל את דבריהם מכל וכל וכותב, שלפי השכל אין קשה כלל להבין את הדברים, שהרי בני אדם רואים גם כוכבים הנמצאים בסוף העולם במרחקים הרבה יותר גדולים, אלא מחמת שאין בני אדם חדי ראייה כל כך, לכן אינם רואים בחוש את הפרטים במרחקים, אך אפילו בין בני אדם יש כאלו שחוש הראייה שלהם חזק יותר, ויש פחות. ואם כן, אפשר שיהיה מין בעוף שחוש הראייה שלו חד ביותר עד שרואה כל כך למרחוק. והוסיף, שכן מוכח משמו של העוף שנקרא בשם 'ראה', שהרי שם זה ניתן לו ע"י אדם הראשון שקראו כן בחכמה יתירה כפי שמעידה התורה, והיינו, משום שתכונתו שהוא מיטיב לראות יותר מכל הנבראים.

עוד כתב, שאפילו אם באמת על פי הטבע אין העוף רואה למרחק כה גדול, אפשר לבאר את דברי הגמרא, משום שלכל בעל חי יש מהות, ויש מה שהוא יכול לעשות בפועל. וכמו שגם אדם אילם נקרא 'חי מדבר', כי אע"פ שהחומר מונע ממנו בפועל לדבר, מכל מקום במהותו יש לו תכונות של מדבר. ולכן אפשר לפרש, שגם העופות הללו יש להם ראייה חדשה מצד מהותם, שהם יכולים

לעמוד בבבל ולראות נבילה בארץ ישראל, אלא שבפועל החומר המגושם מונע מהם לראות את הנבילה. וסיים המהר"ל שהם דברים אמיתיים ברורים, ומי שיש בו חכמה לא ימאן לקבל אותם.

הרוב הלבן מול המיעוט השחור

עכ"פ, לענייננו, עוף הראה, משתמש באופן חלקי בלבד בדרך שבה הוא כביכול מאבחן את ארץ ישראל. הוא מאופיין בזווית ראייה צרת עין, בדרך הסתכלותו וראייתו השלילית את הדברים. ולכן הוא נחשב כעוף טמא ואסור באכילה.

דרך ראייה והסתכלות זו של עוף הראה, מאפיינת את אותם האנשים שרואים נייר לבן, אבל מתמקדים דווקא בנקודה השחורה הקטנה שעליו. הם רואים רק שחור ומתעלמים מהלבן שהוא רוב רובו של שטח הנייר הלבן. לעומתם, ישנם אנשים אחרים שיתמקדו דווקא בחלק הלבן שבנייר (שהוא הרוב) ולא מעניקים תשומת לב יתירה לנקודה השחורה. זאת ההבחנה בין אנשים פסימיים לבין אנשים אופטימיים, בין אנשים שרואים תמיד שחור ושלילי, לבין אנשים שרואים לבן וחיובי. האנשים הפסימיים רואים רק שחורות וממלאים את סביבתם באנרגיות שליליות. הם רואים רק את חצי הכוס הריקה, יודעים רק למתוח ביקורת ורואים בעיניהם רק את הגרוע, הם נעדרי תקווה ואמונה ומפיצים חידלון, ייאוש וחוסר סיכוי. אנשים כאלה תמיד יגיבו ברפיסות ובזלזול לכל רעיון חדש – "זה לא טוב, לא ילך, לא יצלה, אין לרעיון או ליוזמה כל סיכוי, חבל לבזבז זמן".

לעומתם, האנשים האופטימיים החיוביים, שרואים את חצי הכוס המלאה, ממלאים את סביבתם באנרגיות חיוביות. הם רואים בעיניהם את הברכה והטוב, הם אוחזים בתקווה ובסיכוי.

בפרשה הקודמת כבר נחשפנו להבדלי הראיות הללו. המרגלים נשיאי השבטים, רואים את אותה תמונה, את אותה ארץ ישראל, אבל נקודת הראות שלהם היא שונה. עשרה מרגלים, מביטים סביב ורואים בעיניהם רק את החולשות והאימים בכניסה לארץ, והמסקנה שלהם היא ייאוש: "אֶפְסֵי כִּי עַז הָעַם הַיֹּשֵׁב בְּאֶרֶץ וְהָעָרִים בְּצִרּוֹת גְּדֹלֹת מְאֹד וְגַם יְלִידֵי הָעֵצֶק רָאִינוּ שָׁם. הָאָרֶץ אֲשֶׁר עֲבַרְנוּ בָּהּ לְתוֹר אֶתְּהָ אֶרֶץ אֲכֹלֶת יוֹשְׁבֶיהָ הִיא". לעומתם, יהושע בן נון וכלב בן יפונה, רואים דווקא את היתרונות וההזדמנויות בכניסה לארץ, ומסקנתם היא הפוכה: "עֲלֵה נַעֲלֵה וְיִרְשְׁנוּ אֶתְּהָ כִּי יָכוֹל נוֹכַל לָהּ. טוֹבָה הָאָרֶץ מְאֹד מְאֹד".

אותה תמונה, לא אותו מבט...

שני אנשים רואים את אותה מציאות, אבל כל אחד מהם לוקח את נקודת מבטו, פרשנותו ומסקנותיו, לכיוון שונה, כמרחק מזרח ממערב.

מהיכן אתה רואה?

כל אדם ישאל את עצמו, מהיכן הוא רואה? התשובה ברורה - דרך האישון. אלא שחלק זה אינו החלק הלבן שבעין אלא החלק הכהה.

ותובנה מעניינת למדנו: דווקא מאותו מקום כהה ניתן לראות את האור הגדול. גם אם נראה חלקים חשוכים וכהים שנמצאים בעולמנו, אדרבה, מהם ודרכם נוכל לראות את היתרונות

הרבים שכן יש בנו ולהם זכינו, נמצא שהכל תלוי בנקודת המבט שלנו פנימה על דברים שקורים ומתרחשים בעולמנו.

כמו כן, מוכרת לנו התופעה של עיוורון צבעים - אנשים רואים היטב, אולם צבעים מסוימים אינם נקלטים בעדשות עיניהם. בדיוק כך מי שאינו מסוגל לראות את הטוב, משול הוא לעיוור צבעים רוחני שאין ביכולתו להבחין בצדדים החיוביים שבו. תופעה זו עלולה להימצא גם בהתבוננות ובניתוח של מקרים ותופעות. מצויים אנשים שבכל תמונה בה הם מתבוננים, הם רואים רק את השחור ואת המכוער. בעיני שכלם מצוי כעין עיוורון שאינו מאפשר להם לראות את הטוב.

לעומתם, מצויים כאלו שענים מסננות את נקודות הגנאי והכיעור, והם רואים רק טוב. צורת הסתכלות חיובית זו על אנשים ועל מאורעות, מקורה ברובד הטוב שבנפש. מי שהוא טוב בפנימיותו, ראייתו נצמדת אל נקודות הטוב וחושפת רק אותם. לעומתו, מי שנפשו מכילה משקעים שליליים, הם מתבטאים בחיפוש של ראיית הרע והשלילי.

חתיכת קרש או מקפצה?

כאשר נשבר קרש מאיזה רהיט כמו מיטה או שולחן, באופן טבעי אנו מתייחסים אליו ככלי חסר תועלת שאין מה לעשות איתו יותר, ולעיתים אף נצטער על כך שהחפץ התפרק ואיבד את שימושו.

אך בהתבוננות עמוקה יותר נבין שדווקא מהקרש השבור אפשר לעשות כלי שימושי. לדוגמא, נוכל ליטול את הקרש השבור ולבנות ממנו **קרש קפיצה**.

מקפצה?

כן!

בכמה פעולות פשוטות אפשר לקחת את הקרש השבור ולקפוץ עליו, ודווקא איתו להתרומם ולהגיע גבוה.

נקודת ראייתנו את הדברים היא בידינו ומסורה רק לבחירתנו כיצד לנהוג, הראיה וההסתכלות של האדם על החיים והמשמעות שהוא מעניק להם, עשויה להיות מנותבת לאפיקים חיוביים, אך גם עלולה להיות מנווטת לכיוון שלילי ומסוכן. הקרש השבור תלוי במבט אותו נעניק לו, האם להתייחס אליו ככלי חסר תועלת או אולי ליצור ממנו מקפצה.

כל ניסיון, קושי או משבר שאדם חווה, בידו הדבר האם להביט אליו במבט שלילי המדרדר אותו למקום של ייאוש וחידלון, או להיפך, להשתמש בו ככלי טוב שראוי להתרומם באמצעותו.

כל אדם צריך לדעת שמן השמיים זיכו אותו בסל גדול של ברכות, הכולל מתנות והצלחות, אך גם אכזבות וכישלונות, עיקר עבודתו איפוא היא לדעת כיצד להשתמש בצורה נכונה בתכולת הסל.

עם ה"מתנות" וה"כוחות" אפשר לתקן כישלונות. ואת הכישלונות אפשר לקחת כקרש קפיצה להתקדמות והתרוממות, רק עלינו מוטל לדעת להכיר בכך, ולהביא את מה שיש בתוכנו אל מקום הנקרא - עבודת ה'.

ורחמנא - ליבא בעי.

ונרחיב מעט את היריעה מתוך מבט תורני באספקלריה של תורה:

הנשיאים ואהרן הכהן

להביא את עצמי - הפנימי

בפרשת 'נשא' אנו עדים לאריכות התיאור של הבאת הקרבנות על ידי הנשיאים, כאשר הפרטים לכאורה חוזרים על עצמם בהרכב הקרבנות חוץ משם הנשיא שמשנתנה בכל יום, והדבר אומר דרשני.

וכבר התעוררו בזה גדולי המפרשים מה הצורך בכך ומדוע האריכה התורה בתיאור השווה לכולם.

וידוע פירוש הרמב"ן (במדבר ז, ב) שביאר: "הנכון בטעם הכתוב כי הקב"ה חולק כבוד ליריאו, וכמו שאמר "כי מכבדי אכבד" (שמואל-א ב, ל), והנה, הנשיאים כולם ביום אחד הביאו הקרבן הזה שהסכימו עליו יחד, ואי אפשר שלא יהא אחד קודם לחברו וכיבד את הנקדמים בדגלים בהקדמת ימים, אבל רצה להזכירם בשםם ובפרט קרבניהם ולהזכיר יומו של כל אחד, לא שיזכיר ויכבד את הראשון "זה קרבן נחשון בן עמינדב" ויאמר 'וכן הקריבו הנשיאים איש איש ביומו', כי יהיה זה קיצור בכבוד האחרים, ואחרי כן חזר וכללם להגיד שהיו שקולים לפניו יתברך".

ובפרשת 'בהעלותך', פותחת התורה בציווי ה' למשה לומר לאהרן הכהן: "בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות" (שם ח, כ), ולאחר מכן: "ויעש כן אהרן, אל מול פני המנורה העלה נרותיה כאשר ציוה ה' את משה", ומביא רש"י את דברי המדרש: "ויעש כן אהרן - להגיד שבחו של אהרן שלא שינה".

וכבר עמדו רבותינו ז"ל על כך, מה שבח הוא שלא שינה? היעלה על הדעת שאהרן הכהן ישנה חלילה ממה שנצטווה? וביארו כל אחד בדרכו.

ואפשר להציע פשט בדברים, שהוא בעצם יסוד גדול וחשוב בעבודת האדם כאן בעולם המעשה. וכדלהלן:

התורה מנתה את סדר קרבנות הנשיאים, כל אחד לפי מדרגתו בהקרבת הקרבנות ולא בכדי. לא רק עבודה בעצם הבאת הקרבנות היתה כאן אלא הרבה מעבר לזה, שהרי ברור שאין רצון ה' רק בעצם מעשה ההקרבה, שהרי "הִתְחַפֵּץ לָהּ בְּעוֹלוֹת וּזְבָחִים"? (שמואל-א טו, כב), רחמנא ליבא בעי! וכל עבודת ה' נמדדת ונאמדת בעיקר לפי הלב של האדם, עד כמה נותן הוא את ליבו ומחשבתו לכוון לשם שמים, להקריב את קרבנו ובכך בעצם להתקרב אל הבורא, ובודאי יש הרבה מדרגות ובחינות של התקשרות בזה.

באה התורה וייחדה פסוקים לכל נשיא ונשיא בפני עצמו ללמדנו שלכל אחד מהם היה כיוון, דרך ומחשבות וחכמת לב, לפי גודל ועוצם מדרגתו, באופן שכל ענין הקרבנות היה לפי אותה בחינה עמוקה ופנימית המונחת ברוח מדרגתו. ממילא, ראוי כל אחד להיחשב בפני עצמו ולציין את כל סדר הקרבנות, ולא כטפל לזולתו, ואין כאן אריכות כלל, כיון שלכל אחד מהם מדרגה ובחינה בפני עצמה לפי מדרגתו המיוחדת לו.

ולפי זה אפשר לומר ג"כ שזו כוונת המדרש בעניין הדלקת הנרות, להגיד שבחו של אהרן הכהן שלא שינה, דהיינו, שכל מעשה הטבת הנרות והדלקתם נעשתה בדיוק לפי כוחו של אהרן הכהן ולפי גודל רום מדרגתו הפנימית, עם כל כוונת הלב והמחשבות הנצרכות לפעולה זו, וזהו דבר שרק התורה יכולה להעיד עליו.

אכן, לא בכדי נסמכה פרשת "הנשיאים" לפרשת "המנורה" (רש"י ח, ב) שהרי יסוד עניינם הוא אחד, כאמור.

כיון שמאמרנו כאן נסוב אודות נקודה יסודית וחשובה מאוד השייכת לדימוי וערך עצמי של האדם, בעיקר כלפי מבטו שלו – כלפי עצמו תחילה, לימדנו התורה שאף במדרגתם של גדולים ועצומים כמו הנשיאים ואהרן הכהן, ידעו הם להכיר בערך עצמם ולעשות את עבודתם - עבודת ה' - לפי מה שזיכה אותם הבורא יתברך ללא רצון או צורך להעתיק דברים מאחרים, לנסות להוסיף, או ח"ו לגרוע, אלא הכל נמדד ונאמד לפי מה שקיבל כל אחד ואחד לפי כוחו ומדרגתו וכאמור.

ויסוד גדול נאמר כאן, להכיר בערך עצמי, לדעת אלו כוחות ומתנות גדולות קיבלנו מהבורא, ודווקא מאותו מקום בדיוק לעבוד את הקב"ה, שהרי משם, ודווקא משם, הוא יתברך רוצה אותך.

מדוע לא היית זושא?

הרה"ק רבי זושא מאניפולי זי"ע היה נוהג לומר: "איני ירא כלל שמא ישאלוני לעתיד לבוא מדוע לא הייתי כמשה רבנו, אולם ירא אנוכי שמא ישאלוני מדוע לא היית זושא, מדוע לא היית אתה?" בדומה לכך מספרים על הגאון רבי נפתלי מאמסטרדם זצוק"ל שאמר פעם לרבו, הגאון רבי ישראל מסלנט זצוק"ל ביום הפורים: "רבי, אילו היו לי את מידותיו של הרבי, ליבו של בעל יסוד ושורש העבדה וראשו של בעל השאגת אריה, אזי הייתי בוודאי יכול....!"

השיב לו הגרי"ס: "נפתלי, בראש שלך, בלב שלך, ובמידות שלך!"

תפיסת "ההווה" – וראיית "העתיד"

אחת המחשבות הטורדות את דעתם, מפירות את שלוותם ומפריעות את מנוחתם של הרבה בחורים צעירים, עוסקת באופיו ומידותיו של הבחור, כוחותיו וערכו העצמי, והדבר תלוי הרבה במה שהוא חושב כלפי עצמו וכלפי מה שחושבים עליו והוא – **היחס לעתיד!!!** כלומר מה יצא ממנו, והאם יצליח לכשיגדיל, מה צופן לו העתיד, עם מי יתחתן, מה יהיה המעמד והסטטוס החברתי שלו, ועוד כהנה וכהנה מחשבות רבות שכולן עוסקות בעתידו הגשמי והרוחני.

ובזה נאמר אליך בחור יקר, דווקא אתה - כבן תורה - צריך לדעת כיצד יש להסתכל במשקפיים תורניות ולהביט אל נכון כלפי העתיד, וממילא תראה כיצד יחול אצלך שינוי בתפיסה כלפי עצמך

כבר היום!!!

ולתועלת העניין נקדים דברים נפלאים שכתב מרן הקהילות יעקב בספרו קריינא דאיגרתא (עמ' עב. מכתב נה):

באמת אין מה לדאוג כלל!

"באמת אין לדאוג כלל, כי העבר אין, ומה שיהיה אי אפשר לדעת כלל, כי כל מה שמצייר האדם בעצמו את העתיד, אינו אלא דמיונות שאין בהם ממש, כי אחר כך מתברר שלא כן הוא, ורק הדאגה והדיכאון הם המשברים ח"ו את רוח האדם, אבל עצם הדברים שמחמתם דואג, מסתדר סוף סוף באופן רצוי, וצריך לקוות לכל טוב כי תשועת ה' כהרף עין".

ה'קהילות יעקב' ממשיך בדברים נפלאים ומחזקים:

"ואמרו חז"ל אל תצר צרת מחר, ואין זה גזירת הכתוב, רק מציאות, שאין מקום כלל לדאוג, כיון שבאמת הכל מתנהג על ידי ה' יתברך והכל לטובה".

במכתבו זה ייסד מרן הקהילות יעקב זצוק"ל יסוד מוסד לכל מתבונן בעצמו ובדרכי עבודתו, כי באמת אין מקום לדאגה אצל האדם כלל, שהרי העבר כשמו כן הוא, עבר וחלף, והעתיד עדיין לפניו, ואינו ניתן לצפיית אדם כלל. ואדרבה, כל מה שחושב ומדמיין כלפי העתיד הרי הוא כדבר שאין בו ממש כלל ועיקר.

ולבסוף, בסייעתא דשמיא, הכל מסתדר באופן הרצוי!

ועל כן, ראוי וצריך כל עם צעיר, ודווקא בתקופת נעוריו ובחרותו, להחדיר לנפשו ולתודעתו שכל מה שיקרה עמו בעתיד, הכל בידי הבורא יתברך, והוא השולט בכל דבר בבריאה בכל רגע, ואם יעמיק בידיעה זו וישיבנה אל לבבו היטב ממילא יסורו ממנו כל מיני תהיות וספקות שהתעוררו בו אודות המציאות בה הוא אוחז כעת וגורמות לו למפח נפש ולהעצמת תחושת הלא-יוצא שבו. ולמרות שרואה בעצמו שאירע לו ונכשל באיזה עניין, חשוב ככל שיהיה, אין זו סיבה כלל ועיקר להעדר הצלחות עתידיות אצלו.

ולצורך ההמחשה נביא לכך דוגמאות, המבוססות על סיפורי אמת, שיש בהם הרבה מוסר השכל והפקת לקחים לענייננו.

ללא ספק שקריאה וכתובה הם מוטיב מאוד מרכזי באינטליגנציה הבסיסית של כל אדם. אולם בסיפורים שלפנינו נראה כיצד אפשר גם אחרת, ואולי להיפך ממש.

אני אנאלפביתי - וזה הנס שלי!

לפני שנים רבות, בעיר אחת באנגליה שימש יהודי פשוט כגבאי באחד מבתי הכנסת. יהודי זה היה בור מוחלט ועם הארץ, עד שאפילו לא ידע קרוא וכתוב. כאשר נדרש לחתום על מסמך כלשהו היה חותם בטביעת אצבע, שכן גם את המעט הזה - לכתוב את שמו - לא ידע. ובכל זאת, מגבלה זו לא הפריעה לאותו יהודי לנהל את כל ענייני בית הכנסת על הצד היותר טוב, לשביעות רצונם של המתפללים כולם.

דא עקא, שביום מן הימים, עם פטירתו של רב הקהילה, הגיע רב חדש לכהן במקומו, והצעד הראשון שעשה היה שיפוץ בית הכנסת והסדרת ניהולו על הצד היותר טוב. בין השאר הוחלט בעצת פרנסי הקהל, כי מהיום ואילך ינוהלו ההוצאות וההכנסות בצורה מסודרת, תוך רישום מדויק בספרי החשבונות. מעתה לא נותרה ברירה כי אם לפטר את הגבאי הוותיק, אשר כאמור, לא ידע קרוא וכתוב ולא היה באפשרותו בשום אופן לנהל את הפנקסים באופן המוסכם.

ואכן, הגבאי פוטר ממשרתו כאשר הוא מקבל פיצויי פיטורין נכבדים, שנועדו לאפשר לו להתפרנס בינתיים עד שימצא לעצמו עבודה אחרת.

כאשר עזב הגבאי את בנין הקהילה, כשסכום הכסף הגדול בכיסו, לא ידע את נפשו מרוב צער ודאגה: היכן ימצא עבודה שתפרנס אותו? ומי בכלל יאאות להעסיקו בגילו המופלג? בין כך ובין כך הובילוהו רגליו ברחובות העיר מבלי כל יעד מוגדר, עד שלבסוף מצא את עצמו בפתחו של שביל שחצה יער אשר הפריד בין שני חלקי העיירה, ובאותו הרגע, לפתע, הבריק בראשו רעיון: הוא נוכח לדעת, כי אנשים רבים חוצים את היער בשביל האמור, כאשר מדובר בצעידה ממושכת שבמהלכה אין כל מקום בו ניתן לעצור להתרעננות ולמנוחה. משכך, אמר בליבו: "אם אציב כאן דוכן קטן בו אמכור שתייה קלה ומעט מגדנות, ולצידו אעמיד מספר כסאות ושולחנות, בוודאי יהיו אנשים רבים שישמחו לעצור להתרעננות בדרכם, וכך תהיה לי פרנסה!".

וממחשבה למעשה. לאחר שהצטייד ברישיונות מתאימים בנה מיודענו הגבאי לשעבר ביתן קטן על אם הדרך, והעסק החל לשגשג... תקופה קצרה לאחר מכן כבר פתח היהודי 'סניף' נוסף לעסק הקטן שלו בהמשך השביל המתפתל, וההכנסות זרמו אל כיסו בשפע וברוח.

מנהגו של אותו יהודי היה, שבכל יום לאחר שסיים את מלאכתו היה מרכז את דמי הפדיון היומי, מפריש מהם את הנחוץ לו לשם כלכלת ביתו, ואילו את השאר מפקיד בבנק המקומי. כך, יום אחרי יום, שנה אחרי שנה. מעולם לא נזקק למשוך את הכסף המופקד, שכן דמי הפדיון הספיקו לו להוצאות ביתו בשפע וברוח.

כך, עד שביום מסוים קיבל אותו יהודי פנייה ממנהל הבנק שעבר על ספרי החשבונות, ומצא כי בחשבונו הצטבר סכום עתק. הוא הוזמן אחר כבוד לפגישה בה הציג בפניו המנהל את יתרת חשבונו, ואף פרש בפניו אפשרויות שונות להשקעת הכסף כך שייניב רווחים נאים. בסופו של יום הוסכם על אפיק ההשקעה המתאים, המסמכים הובאו, ומיודענו התבקש לחתום עליהם, כאשר את זאת הוא מבקש לעשות כדרכו - באמצעות טביעת אצבע...

אלא שמנהל הבנק התקשה להאמין למראה עיניו: "אינני מבין... אדם עשיר כמוך אינו יודע קרוא וכתוב? איך זה ייתכן?", הוא שאל בפליאה, ואילו מיודענו היהודי השיב ברצינות תהומית: "דע לך אדוני, כי אילו הייתי יודע קרוא וכתוב לא הייתי היום עשיר... הייתי עדיין גבאי בבית כנסת קטן!" נוכח מבט ההשתאות שפשט על פניו של מנהל הבנק סיפר מיודענו את סיפורו, וסיים: "רואה אתה? אילו הייתי יודע לקרוא ולכתוב לא הייתי מפוטר ממשרתי, וכך עד היום הייתי ממשיך לשמש כגבאי בבית הכנסת... דווקא משום שלא ידעתי קרוא וכתוב פוטרתי ממשרת הגבאות, מה שהוביל אותי לפתוח עסק עצמאי ולהרוויח הון עתק, כפי שעניך רואות..."

הכל בהשגחה מן השמים

הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע (פר' בשלח ד"ה וירא) כתב וז"ל:

"וכשהאדם מאמין שאין מקרה בעולם, רק הכל בהשגחה פרטית מן השמים, וכל ההווה ומתרגש בעולם - אפילו תנועה קלה ואפילו צעדי רגליו - ספורים בהשגחה, ואפילו עשרת אלפים צעדי והילוכו של אדם - הכל הוא בהשגחה פרטית, כמו שאנו מברכים בכל יום בשם ומלכות ברכת 'המכין מצעדי גברי', אזי על ידי אמונה זו ניצול ממרה שחורה ועוגמת נפש... כי על ידי שמאמין ששום דבר

בעולם אינו נעשה על ידי רצונו של אדם, רק הכל בהשגחה מן השמים, ממילא לא יכעס ולא יתקצף ולא יהרהר", עכ"ל.

הכרטיס שלא עבר...

סיפר אברך המטופל במשפחה ברוכת ילדים כי פעם הלכה רעייתו לקנות בגדים לילדים לקראת שמחה משפחתית, ולאחר חיפוש מצאה את מבוקשה, היא נטלה ארבעה בגדים עבור 'ארבעה בנים' וניגשה לשלם עבורם. המחיר אמנם היה יקר ביחס ליכולת הכלכלית שלהם אבל לא היתה לה ברירה. היא מסרה את כרטיס האשראי למוכרת על מנת שזו תעביר אותו לצורך תשלום, אך דא עקא שחברת האשראי לא נתנה 'אישורי' והסכמה לביצוע העיסקה.

כשראתה האשה כך, התקשרה מיד לבנק לברר על מה יצא הקצף, כי באמת היה בחשבונם מספיק כסף, ומפני סיבה שלא נודעה לא קלט המכשיר את הכרטיס וכך העיסקה לא בוצעה. היא פנתה אל בעלת החנות וביקשה שתניח את הבגדים בתוך שקית במקום המשתמר עד שתלך לביתה ותביא כסף מזומן, אך בדרכה לביתה התעכבה ועד שהלכה וחזרה כבר כלתה רגל מן השוק... ונסגרה החנות.

למחרת, מיהר הבעל ללכת לאותה חנות ולרכוש את הבגדים, אך משום מה אחת העובדות שנכחה בחנות באותה שעה לא ידעה ממאומה והתברר שעם סידור החנות אמש הושבו כבר הבגדים למקומם הראשון, ובינתיים כבר נקנו על ידי לקוח אחר ולא נשאר עוד מהסוג המבוקש...

כשבישר את הדבר לאשתו, התמלאה צער ועוגמת נפש, שכן טרחה רבות עד שמצאה בדיוק את המידה והדוגמא הרצויה, והנה כעת הכל נלקח.

בשבוע לאחר מכן הגיעה לאוזניה 'בשורה טובה' שכעת התחדש המלאי בחנות, ושוב פנתה לשם ואכן מצאה את הבגדים הללו, וכשנעמדה לשלם התברר לה שהשבוע יש 'מבצע' משתלם, והמחיר ירד ביותר מחצי משווי הרגיל לפני כמה ימים... או אז נתגלה לה כיצד לא היה זה אלא לטובתם, שלא תצטרך להוציא ולשלם מעבר ליכולותיהם, ועד כמה סיבבו משמים שבדיוק הכרטיס לא יעבור 'מטעם הכמוס'... בדיוק העובדת מסדרת את החנות למרות שהניחו את הבגדים למשמרת... בדיוק נגמרה כל ה'סחורה'... וכל זה אך ורק בשביל שתקנה בשבוע שלאחריו במחיר זול.

כסא כלה משמיימים...

באחת משיחותיו, סיפר מגיד המישרים, הרה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, מעשה נפלא ומחזק באמונה אמיתית:

אחד האברכים בבית שמש אירס את בתו וקבעו את יום החתונה ליום כ' בסיון תשע"ח באחד האולמות שבבית שמש. אותו אברך, אין הפרוטה מצויה בכיסו בלשון המעטה, ובקושי גדול התארגן להוצאות הנישואין. מגודל הלחץ-זה הדחק, הודיע לבתו שלא יוכל לשכור כסא כלה כנהוג, כי ההוצאות כבר רבו מעלה ראש ואין באפשרותו לשאת בעומס.

כששמעה כך הבת-הכלה, התכרכמו פניה וטענה כי היא מתביישת שלא תהא ככל חברותיה, אך האב שנשאר ב'צריך עיון' גדול בשאלת כסף מנלן... הודיע לה שהוא מצידו פשוט אינו יכול, אך אמר לה: "עד עתה דיברת עם האבא שלך שבארץ שאין בידו לעזור, מעתה תדברי עם אביך שבשמים אשר לו הכח והיכולת ותבקשי ממנו ככל העולה על ליבך"...

ואכן, בשבת שקודם הנישואין נטלה הכלה ספר תהילים לידיה, והתחננה בדמעות שלישי: 'אבי שבשמים, הזמן לי כיסא מכובד ליום נישואיי'... בהגיע היום המיועד הגיעו המשפחות לאולם, והנה לתדהמתם הם רואים מול עיניהם כסא לכלה מעוטר ומעוצב בפרחים ססגוניים אשר לא שזפתם עין ומקושט כמנהג בעלי בתים חשובים שבחשובים. והי לפלא, מאין הגיע לכאן הכסא זה, ומי הזמין אותו?

עד שהתברר גופו של דבר, באותו אולם יש שתי קומות, שמחת נישואי הכלה דנן נערכה בקומה התחתונה ואילו בקומה למעלה חיתן יהודי תושב חו"ל אשר איש אמיד הוא. הלה הכין אירוע ברוב פאר והדר כברכת ה' אשר נתן לו, אף לא שכח להזמין כסא מפואר לכלה, ולא זו בלבד אלא ששכר בכסף מלא 'מפיק אירועים', שתפקידו ומקצועו לארגן את השמחה על הצד היותר טוב ולבדוק שלא חסר מאומה.

והנה, אותו היום, כ' בסיון היה, ויש הנוהגים שלא לערוך נישואין ביום זה (מחמת הפרעות והצרות שאירעו בארצות אירופה בשנות ת"ח ות"ט). וכמו שכתב ה"ט"ז באורח חיים סי' תק"פ: 'ונוהגים להתענות בעשרים בסיון בכל מלכות פולין', אולם יש שאין מקפידים על כך, האברך אינו מהנוהגים להקפיד, ועל כן תכנן להעמיד את החופה כבר קודם השקיעה, ואילו בקהילתו של היהודי מחו"ל מקפידים שלא לחתן בו ביום, על כן היה בדעתו להעמיד את החופה בלילה, לאחר זמן רבינו תם. שעתיים קודם החופה שלח המחותר את בנו לבדוק שהכל מתנהל כשורה, השולחנות ערוכים וכו', הלה הגיע לאולם ומה מאוד השתומם שאין זכר לכסא, וכדי ביזיון וקצף.

מיד התקשר לאביו לספר לו על ה'אסון' הנורא... הלה הרים טלפון נזעם אל המפיק וזעק: למה רימתיני... ואיה הכסא? השיב לו המפיק: איני יודע מה אתה סח, הכסא עומד על מקומו ועל מכונו, מוכן ומזומן לצורך הכלה המהוללה.

כך הרימו קולות זה על זה... עד שהתברר שהפועלים העמידו את הכסא בטעות בקומה התחתונה... מיד שלחו להוציאו משם ולהעלותו למקומו המיועד, אך כשהגיעו, ראו כבר את הכלה מגיעה לאולם, שהרי חופתה נערכה קודם השקיעה (כשעתיים לפני החופה השנייה). כמובן שלא היה שום 'טעם' להשבית את השמחה ולבייש כלה ביום חופתה, וכשנודע כך למחותן העשיר, תיכף ומיד הזמין כסא נוסף, והכל על מקומו בא בשלום...

דומה, כי כל אחד מאיתנו יכול לספר מניסיונו על רגעים קשים שעבר בחייו, מקרים שאירעו לו, והיו נראים קשים ומייסרים, אך לבסוף התברר שהכל היה לטובה (עיין ברכות ס, ב. תענית כא, א).

ועל כל פנים נמצינו למדים שגם חסרון ובעיה אמיתית במציאות העכשווית אינם מעידים על סתימת הגולל לגבי הצלחות עתידיות שלו. וכל כך, כיון שכל סוג של הצלחה הוא מציאות של השגחה.

"דווקא אותך חיפשנו!"

הקב"ה, ברחמיו המרובים, זן ומפרנס כל בריה בעולמו כדי מחסורה. "מדוע ידאג האדם על פרנסתו, בראותו כיצד זן ה' ומפרנס אף את החיות והזוחלים בעולמו בלא טירחה".

לפנינו מעשה מדהים שאירע בתקופת קום המדינה:

"היה זה לפני כמה עשרות שנים. בקהילה היהודית במרוקו, חי לו יהודי אחד פשוט, תמים וירא ה', אך נטול השכל כלל, אפילו את צורת האותיות הוא לא ידע, אך כל זאת לא הפריע לו לנהל

את סדר יומו שהחל בעבודת כפיים עם שחר, וכלה בשמיעת שיעור תורה מפי רב הקהילה בערב. האמונה והציות לחכמים ורבנים היו נר לרגליו והם אלו שהאירו את חייו.

יום אחד שמע היהודי כי קבוצה גדולה של יהודים מהקהילה במרוקו מתכוונת לעלות ולהתיישב בארץ הקודש. "אף אני משתוקק וכוסף לפקוד את ארץ הקודש ולהתיישב בה", אמר לחבריו בשמחה. מיד פרצו חבריו בצחוק והזהירוהו: "הישמר לך, בארץ ישראל האנשים מלומדים ואינטליגנטים, וכיצד יעלה על דעתה שאתה, אשר אינך יודע 'קרוא וכתוב' תצליח להסתדר שם ולהתקבל למקומות עבודה? הלא מי ירצה עובד כמוך שאינו יודע מאומה? בל תשכח – ישראל זה לא מרוקו". ליבו של היהודי התמים נחמץ, והלה החליט ללכת ולהיוועץ במורו ורבו - הגאון הקדוש רבנו מאיר אבוחצירא זצ"ל, וככל אשר יורה לו, יעשה.

רבי מאיר הקשיב ללבטיו, ואמר: סע לארץ הקודש, והסר חשש מליבך! הלא הקב"ה זן ומפרנס מקרני ראמים ועד ביצי כינים, והרי מי שמפרנס אותך כאן במרוקו, הוא זה שיפרנס אותך שם בארץ ישראל. ה' הוא המכלכל חיים בחסד, והוא הדואג לתת לכל בריה די מחסורה בכל מקום ובכל זמן!".

כשראה הרב שעדיין ענן של דאגה נסוך על פני היהודי, פנה ואמר לו: "דע לך, כי אם ירצה הבורא, דווקא בגלל שאינך יודע קרוא וכתוב, תמצא בעזרת ה' פרנסה. מפני שה' מפרנס בדרכים משלו, ולעיתים הוא שולח פרנסה דווקא מהמקום הלא צפוי". התעודד היהודי מדברי הרב ועלה ארצה. הוא הגיע אל אחד מיישובי הארץ, שכר דירה וכבר ביום הראשון פנה אל לשכת התעסוקה, על מנת למצוא עבודה ולהתפרנס.

הוא עמד בתור הארוך, כשלנגד עיניו הוא רואה עשרות בני אדם צעירים ומשכילים חכמים ומלומדים, אשר הגיעו אף הם למצוא עבודה, ומיד התגנבה לליבו הרגשה קשה: "באיזה עבודה יעדיפו אותי, נטול השכלה שאינו יודע קרוא וכתוב, על פניהם של כל הצעירים והחכמים שנמצאים פה?".

הוא המשיך לעמוד בתור מתוסכל ומיואש, עד שלפתע הגיע תורו "כן, מי אתה ומה אתה מחפש?", שאל הפקיד. "עליתי זה עתה לארץ ממרוקו ואני מחפש עבודה", אמר, ומרוב לחץ ובלבול פלט, "ואיני יודע כלל קרוא וכתוב". הפקיד נדהם מהעובדה, אך כתב הכל לפניו, כשהוא פונה ליהודי בסיום ואומר: "תודה רבה, נתקשר אליך אם נמצא משהו".

היהודי יצא מהמקום מתוסכל וזועם: "מה עשיתי?! למה פלטתי לו שאיני יודע קרוא וכתוב?! לפחות הייתי מסתיר זאת, כך אולי הייתי מוצא עבודה. כעת מי ייקח אותי?!". אך לאחר כמה רגעים הוא נזכר בדברי רבו הקדוש והתחזק באמונה כי הקב"ה מפרנס כל אדם די מחסורו, והוא לא יעזבנו ברעב.

והנה, למחרת בבוקר, מקבל היהודי שיחת טלפון. "שלום, מדברים ממשד הביטחון, קיבלנו את פרטיך, והינך מוזמן לראיון עבודה, אנא הגע בהקדם". ידיו של היהודי רעדו, והוא לא האמין למשמע אוזניו – אני?! ממשד הביטחון?! האם יש קשר בין השניים? וכבר באותו היום, עשה את פעמיו אל המשרד, שם ביקשוהו להמתין בחדר ההמתנה עד אשר יפנו אליו.

הוא התיישב בחדר ההמתנה והמתין שעה ארוכה, כשלנגד עיניו הוא רואה אנשים חשובים ומכובדים נכנסים ויוצאים, ותמה שמא הזמינוהו בטעות. חלפו להן שעותיים ושלוש שעות של המתנה מורטת עצבים, ואז לפתע פנה אליו הפקיד: "היכנס בבקשה לחדר". הוא ביקש ממנו

לשבת והחל לתחקר אותו, כשהוא מתמקד בעובדה שאינו יודע לקרוא ולכתוב "אומר לך את האמת", אמר היהודי בבושה, "בצעירותי לא למדתי בבית ספר, לאחר מכן כשבגרתי, כבר לא הצלחתי לקלוט את הקריאה והכתיבה עד היום". הפקיד ניסה לתת לו לקרוא כמה אותיות וקטעי עיתון, אך הלה הסביר שאכן אינו יודע מאומה.

כשראה זאת הפקיד, נעמד על מקומו והכריז: "התקבלת לעבודה, אתה תועסק בחברה היוקרתית לפיתוח אמצעי לחימה. ועבודתך תהיה - גריסת מסמכים". היהודי היה המום ולא האמין למשמע אוזניו. "בוא ואספר לך", השיב הפקיד ואמר, "החברה לפיתוח אמצעי נשק, הינה חברה יוקרתית וחשובה, אשר פנתה אלינו בבקשה כי מידי יום מצטברים בחיקה מסמכים רבים וסודיים ביותר, אשר צריכים גריסה יום-יומית, אלא, שהם לא ידעו מי יעשה את העבודה הזאת, שהרי עובדי החברה הינם מהנדסים ומומחים ליצור נשק, אשר חבל לבזבז את זמנם לריק בכך. ולהביא עובד מבחוץ, חששה החברה מאד, שמא הלה יקרא את המסמכים ויעביר את סודותיה הכמוסים. על כן, חיפש המנהל אדם אשר אינו יודע קרוא וכתוב שיתעסק בגריסת המכתבים.

והנה, אמש הודיעו לנו מלשכת התעסוקה כי יהודי ממרוקו הגיע למקום, ומשום מה היה נראה כי פלט בטעות שאינו יודע לקרוא ולכתוב, מיד קראנו לך ונתנו לך להמתין בחוץ שלוש שעות על מנת לבדוק אם הינך מעיין בעיתונים ויודע לקרוא, אך כשראינו כי פתחת את העיתון הפוך הבנו שאכן הינך דובר אמת ולכן התקבלת". היהודי קיבל עבודה קלה של כמה שעות בודדות עם משכורת מכובדת ביותר...

לבורא יתברך אין סוף דרכים כיצד לפרנס ולכלכל, להעשיר ולהושיע אותך, גם אם אין לך כלל את התנאים והיכולת לכך...

אך הסיפור לא הסתיים: לאחר שנים רבות של עבודה בחברה היוקרתית הגיע זמנו לפרוש ולצאת לגימלאות, הוא קיבל את כספי הפנסיה שעמדו על הון רב ועצום, אלא שאז ניגשה אליו החברה והתחננה אליו שימשיך לעבוד ברשותה, מפני שלא מצאו אדם אחר שיחליף אותו, ואכן, הלה המשיך להיות מועסק שם תוך כדי שהוא נהנה מכספי הפנסיה וגם משכר חודשי.

לאחר שהתוודענו לכך שהעתידי הצפון לנו אינו סיבה להרגשת תסכול או העלאת חששות, כיון שאין אדם היודע לצפות את עתידו כלל... נראה שמן הראוי לגשת אל החלק העוצמתי הפנימי הטמון בנו, אשר דרכו ודאי נעצים עצמנו בכח שקיבלנו מהבורא יתברך ובכך ודאי נתעודד לעלות ולהתרומם.

כִּי כַח אֲבָנִים כּוֹחוֹ

ה"פלא יועץ" (ערך 'בחרות') כתב דברים נפלאים בעניין שבח ומעלת חיי הבחורות, וכדלהלן:

"בחורי חמד העוסקים בתורה, חוסו על זה הזמן יקר הערך ואל תאבדו ממנו אפילו כמימריה, ואזרו חיל להיות יגעים בתורה בכל כוחכם, כי על זה הזמן נאמר: יגעת ולא מצאת - אל תאמן (מגילה ו, ב), ואם שכל חיי ימי האדם הזמן הוא יקר הערך וכל רגע שנפסד ממנו הוא פסידא גדולה דלא הדרא, אבל הזמן הזה הוא מבחן הזמנים, כמאמר רבותינו ז"ל: ינקותא - כלילא דוורדא (שבת קנב, א) [פירוש- ימי הנעורים דומים לעטרה של ורד שריחו טוב] וראוי לחוס עליו ועל כבוד קונו ביותר.

וכן לעניין עבודת השם יתברך, הבחורות היא הזמן הנאות להיות רץ כצבי וקל כנשר וגיבור כארי לעשות רצון אבינו שבשמים, וכמאמר רבותינו ז"ל: הוי קל לראש ונוח לתשחורת (אבות ג, יב) ובימי הבחורות כל אשר יחפוץ האיש יעשה, כי כח אבנים כוחו".

ונתמקד בדבריו האחרונים:

"ובימי הבחורות, כל אשר יחפוץ האיש יעשה, כי כח אבנים כוחו!"

הגדרת כוחו וגבורתו של בחור צעיר בימי בחורתו הינה - "כח אבנים"!!!

האם באמת כוחו של בחור הוא כח האבנים?!

אמנם נכון שבחור צעיר כוחו רב ויש לו הרבה מרץ לפעול, אך נראה שיש כאן רובד פנימי יותר.

ונסביר:

ישנה תופעה בה בחורים רבים מוצאים את עצמם כחלק ממנה היא בימי 'בין הזמנים', כאשר הם שואלים את ההורים, או את עצמם, מה עושים היום?

שאלה זו חוזרת על עצמה בכל יום ויום מימי 'בין הזמנים', ואף הורים רבים מוצאים את עצמם במקום של התמודדות וקושי לענות על שאלה זו של: מה עושים היום?!

נתפוס נקודה מהותית בשורש ויסוד השאלה: בחור צעיר מלא בכוחות ומרץ, כל זמן שהוא שומר על אורח חיים ונכון בריא, הוא חי עם רצון חזק ועז לעשות דברים, לפעול ולייצר, ולהוציא מן הכח אל הפועל, על בסיס קבוע, בכל רגע ורגע...

כמובן שהדבר תלוי ברמות שונות ובצרכים שונים והדבר משתנה מאחד לשני. אך היסוד הוא אחד. בחור רוצה לפעול ולעשות בגיל הבחורות, יש לו יכולות שברצונו להביא אותם לידי ביטוי, וכל זמן שהוא נמצא במקום הזה הרי זו תכונה חיובית מאוד... אלא שעליו לנווט את כוחותיו למקומות הנכונים.

אכן - "כח אבנים כוחו"!!!

לפני תקופה סיפר לי אבא אחד שקורה לפעמים שהוא רואה את בנו, הבחור, במצב שכל גופו רוטט ממש, הוא לא רגוע כי הוא מבקש לעשות משהו...

דוגמא נוספת:

בחור צעיר מגיע לשמחת נישואין ומתחיל לרקוד, לכרכר ולפזז לפני החתן, ככל שעוצמת הווליום וההגברה של התזמורת יהיו גבוהים יותר, כך הוא ירגיש שמח יותר וירקוד יותר במרץ.

לעומתו, היהודי המבוגר, אפילו אם אינו זקן ושיש, אלא כזה שכבר עבר את גיל הבחורות, לפעמים מוצא את עצמו חסר אונים מול עוצמת השמיעה מחרישת האוזניים המפריעה לו לנהל דו-שיח נורמלי עם היושב לצידו.

גם בבית הדבר שכיח, כאשר הבחור מצידו מגביר את עוצמת המוזיקה המושמעת ברקע ואילו הוריו מנמיכים, וחוזר חלילה... הבחור לא מבין מה רוצים ממנו ולמה עושים לו את זה, וההורים לא מבינים למה צריך לשמוע בכזו עוצמה ולמה ה"בן יקר" שלהם לא רגוע... אך האמת היא פשוטה, לבחור יש הרבה מרץ ואנרגיות שרוצות להגיע לידי ביטוי מעשי, ואחד הביטויים לכך

הם בהתנהגותו, רצונותיו ופעולותיו, כאשר אחד הסימפטומים של הדבר הוא לשמוע שירים ומוזיקה בקול גדול... לשמוח, למחוא כפיים ואפילו לרקוד ולהפעיל את כוחותיו...

אכן, בחור צעיר - "כח אבנים כוחו"!!!

בחור יקר!

קיבלת כוחות... והרבה כוחות... קח את הכוחות האלו ונתב אותם למקומות שניבו לך את מירב התועלת שתבנה את אישיותך ובעצם את כל עתידך ועתיד חייך באופן בלתי רגיל עד כדי מציאות חיים אחרת לגמרי... שהרי חיי העובד והבונה את אישיותו שונים בתכלית ממי שחי חיים שטחיים.

כיצד הגעתי להיכן שהגעתי? האדמו"ר מצאנז-קלויזנבורג זצ"ל

עד היכן מגיעים כוחותיו של האדם, ובעיקר כוחות נפשו, נלמד מהמעשה הבא:

כאשר נשאל האדמו"ר מצאנז-קלויזנבורג זצ"ל כיצד הצליח אחר שאיבד את אשתו וכל ילדיו, ובעצם את כל משפחתו, בשואה האיומה, להגיע ארצה ולהינשא בשנית ולהקים משפחה רחבה לתפארת ועוד להקים מפעל אדיר הלא הוא קרית צאנז בנתניה, עם קהל חסידים רבים ומוסדות תורה וחסד ובית חולים.

מהיכן שאב את הכוחות?!

השיב הרבי: בדרך כלל, כאשר אדם מקבל איזו מכה מאחרי גבו, הוא מתמלא מיד ברוגז וכעס, אך תאר לך שאדם מקבל מכה מאחרי גבו, והוא מסתובב לראות מי המכה ואז רואה את... אביו, הרי שמיד הוא שמח מאוד בכך שהוא מבין שאין זה אלא קריאת אביו אליו...

וכאן, אמר הרבי, בכל פעם שקיבלתי מכה, הבטתי מיד כלפי שמים ואמרתי לבורא: ידעתי ויודע אני שזה ממך, ואין זה אלא כקריאה מלמעלה... ובכך יותר ויותר התחברתי אליו יתברך.

יושבים לפניך גדולי תורה!

ללא ספק, כאשר דברים כאלו נאמרים בפני תלמידים מקשיבים, ההרגשה של המלמד צריכה להיות היושבים לפניו ושומעים את דבריו יהיו בעז"ה גדולי התורה בדור הבא, ראשי ישיבות, יושבי על מדין, שהרי כל גדולי התורה וראשי הישיבות של דורנו עברו את אותו מסלול, גם הם ישבו בכיתה בת"ת ולמדו עם חבריהם אלא שהם גם השכילו לנצל את כוחותיהם שנתן להם הבורא יתברך והאמינו ביכולת שלהם לגדול...

עם פעולות טובות ודרך נכונה, ניתן להגיע למקום שהאדם עצמו לא חלם שהוא יכול להגיע.

דמעות חמות על לחייו של הדוד

עצם המציאות של בחור שלומד בבית המדרש בחברותא ובריתחא דאורייתא הוא דבר גדול ונשגב. עוד הרבה לפני השאלה מה אתה מבין, ועד כמה, ומה הם הצלחותיך. וראוי מאוד שתכיר בזה.

לפני מספר שנים, באחת מהישיבות לצעירים בהם עסקתי בחינוך ומסירת שיעורים, ראיתי יהודי נכנס לבית המדרש מסתכל על נקודה עלומה... ויוצא... וכך חזר ונשנה הדבר כמה פעמים. הבנתי שאולי הוא צריך עזרה באיתורו של בחור מסוים ולכן יצאתי אליו ושאלתי לרצונו, ובתוך כך

הבחנתי שעיניו אדומות וזולגות דמעות... נבהלתי ושאלתי האם הכל בסדר? הוא ניגב את דמעותיו ומיד הסביר במעין התנצלות: באתי להעביר תיק עם בגדים לאחייני הלומד כאן, וראיתיו עם חבריו עומד ליד הסטנדר... ולומד בקול עם כל הכח, ממש "כל עצמותי תאמרנה", בהתלהבות ובחשק.... ומסביבו כולם לומדים בקול גדול, ואז התעוררה בי תחושת אכזבה והחמצה... למה אני לא? למה לא זכיתי ללמוד כמו הצעירים הללו?! ולא עמדתי בזה עד שנחל של דמעות פרץ מתוכי...

בחור יקר!

אתה זכית, כן כן, נבחרת וזכית זכות עצומה שלא כל אחד זוכה לה! לשקוד על דלתות התורה בהיכל הישיבה ולהגות בחיי נצח, תורת חיים, עליך להכיר כך שקיבלת מתנה, מתנה גדולה ועצומה... הידיעה הזו עצמה תביא אותך למקום של דימוי וערך עצמי נפלא שלך בעיני עצמך, באמרוך "כן, אני זכיתי להיות מלגיונו של מלך"!!!

שלא תעבור "מעל" הישיבה

ומאידיך, המעמד מחייב מאוד, מוטל עליך לדאוג שלא יהיה מצב בו אתה שוהה ונמצא בישיבה אך מחוסר הבנה עמוקה למשמעות הדבר ולגודל הזכייה, כי בהיעדר ההבנה אתה עלול חלילה למצוא את עצמך עובר מעל הישיבה במקום לעבור בתוך הישיבה.

חיי הישיבה אינם כעגלה או רכבת, שבה הנוסעים רק יושבים על המושבים ונותנים לכלי הרכב להסיע אותם למחוז חפצם, אלא מוכרח וחייב אתה לדעת ולהבין שאתה ממש חלק מהמנוע, מהמנגנון שמסיע ומניע את כלי הרכב, כדוגמת המפליג בספינה ומחזיק בידיו משוטים, ובאמצעותם בעצם מקדם ומקרב את הספינה לכיוון הרצוי.

אתה כבר כאן, אל תפספס!

באחת ההזדמנויות, אמר לי בחור אחד שיש משפט שהוא שמע מאחד מרבותיו, ותוכן הדברים עורר אותו מאוד. בדברי חיזוק שהשמיע לאוזני תלמידיו, אמר הרב: תראו בחורים יקרים, "ממילא אתם כבר כאן, אז למה לפספס? מדוע להחמיץ את ההזדמנות? למה "להרוג" את הזמן ולשרוף אותו בידים? אם לא הייתם כאן, ניחא, אבל אתם כבר כאן! אז תהיו חכמים ותחטפו כל מה שביכולתכם כדי להתמלא בתורה ודעת, חכמה ובינה, שלא ספק יועילו לכם הרבה בהמשך החיים".

אתה כאן או רק הגוף שלך?

פעם נשאל בחור ע"י המשגיח: "תגידי, אתה בישיבה"?

הבחור לא הבין את פשר השאלה, אך המשגיח חזר על השאלה, וכאן הבחור קצת נפגע, מה רצונו ממנו, הרי הוא משתדל להקפיד על זמנים ולהיות נוכח בסדרי הלימוד.

המשגיח, ששם לב שהבחור נעלב, מיד הסביר, כוונתי לשאול האם אתה כאן בישיבה או שה"גוש בשר" שלך נמצא בישיבה? דהיינו, אל תתן לזמן לעבור עליך בסתם כמי שיושב על עגלה המסיעה אותו גרידא אלא להפעיל את המנוע שבתוכך בכדי לנסות לייצר ולפעול, ובודאי תחוש סיפוק גדול בהוצאת הדברים מן הכח אל הפועל...

כמוכן שכוונת המשגיח היתה לעורר (בדרך זו) ולא חלילה לפגוע, וכנראה שהבין לפי היכרותו את הבחור שסגנון הדברים הללו יגרום לו להתעוררות, דבר שהוכח כנכון לאחר זמן....

הבחור ששב – תלמידו של הנודע ביהודה

לפעמים, בכוחה של תפיסה מוטעית של אדם אשר נכשל באיזה דבר, לחוש שחרב עליו עולמו, שאין לו סיכוי יותר וממילא תחושות ייאוש ממלאות את ליבו ונפשו ועלולות להיות הרות אסון. עליך לדעת שיהיה מה שיהיה, יש דרך חזור, יש דרך להתרומם, ואדרבה, פעמים רבות דווקא הכישלון והנפילה משמשים כקרבן קפיצה להתרוממות.

לקפוץ גבוה אי אפשר ממצב של עמידה זקופה! בשביל לקפוץ גבוה צריך להתכופף קודם, לכופף ברכיים ואז לנתר למעלה... כל נפילה או ירידה צריכה להיתפס בעולמנו כאופציה ממשית והזדמנות אמיתית לקפיצה, כי ממקום הירידה אפשר לעלות ולקפוץ קדימה, גבוה מאוד.

ועל כך בסיפור שלפנינו:

השמועה עשתה לה כנפיים והפכה את שלוותם של האדישים ביותר בקהילה היהודית בפראג לפני כמאתיים שנה:

הבחור שאול יצחק'ס, מן המצויינים בישיבתו המפוארת של רב העיר הגאון הקדוש ה'נודע ביהודה', התנצר, רחמנא ליצלן. כמה ממביאי החדשות ידעו להוסיף ולספר שהבחור הזה כה הרחיק לכת עד שהינו מועמד להתמנות לכומר, כאן בפראג הבירה.

צקצקו הבריות בשפתותיהם ועיוו את פניהם לאות צער. אמנם זה שנתיים ימים שרווחות שמועות כהנה וכהנה ששאול יצחק'ס פרק מעליו עול מלכות שמיים ומתרועע עם הבישוף של פראג ועם פרחי כמורה, היו שהתריעו שהבחור הזה מתדרדר במדרון אל שאול תחתיות ובשיחות ארוכות ונעימות עם כמרים, לא שואבים יראת שמיים ואמונה טהורה... אך רוב בני העיר ראו בכך משובה של מרד נעורים ותו לא. הלא שאול זה פיקח וחרוף הוא וידענות מופלגת לו מעבר לתורתו אשר למד. כנראה מקדש הוא שם שמים בוויכוחים ארוכים עם אנשי הדת הנוצרית בענייני אמונות ודעות. הוא מתיר לעצמו אפוא לשהות בחברתם ולהיראות כמותם, אבל במהרה יתנער וישוב אל הישיבה ואל שיעוריו העמוקים והטהורים של הרב ה'נודע ביהודה'.

גם כשראו בשאול ניצנים ראשונים של פריקת עול ויציאה לתרבות רעה, לא התעוררו עדיין לנסות לקרבו ולהצילו. להיפך, הם התאמצו להסתיר מהרב את הידוע להם על אודותיו. הוא הסתובב גלוי ראש ולעג לכל הקדוש והיקר לו עד לא מכבר. עדים נאמנים ראוהו מחלל שבת וסועד את ליבו במאכלי טריפה, ונערים אחדים טענו בלהט שהם פגשו בו צועד אל הכנסייה בבוקר יום ראשון בשבוע, יום אידם. וכל אלו לא הביאו את פרנסי העיר ואת ראשי הישיבה למסור את כל הידוע להם לגאון הקדוש ה'נודע ביהודה', אולי יוכל לפעול משהו בנידון. עדיין רצו לקוות ששאול יתעורר לפתע בעצמו ויתחלחל למראהו.

אבל הסתבר שהפעם רואי השחורות הם שהביטו וראו נכון את העומד להתחולל עם יהדותו של הצעיר הלזה. השאננות היתה טעות. הנה עוד מעט הוא יעמוד בכנסייה הטמאה, לגופו גלימת כמרים שחורה, ומצווארו משתלשלת שרשרת זהב שבמרכזה צלב משוקף.

ואז שמע ה'נודע ביהודה' על האסון ופרץ בבכי מר. שאול יצחק'ס היה מטובי תלמידיו, ובראשו הגאוני ובחושיו המחודדים היטיב להבין את השיעורים הארוכים והסבוכים ביותר. לעיתים השמיע בעצמו מערכות תורניות בנויות לתלפיות. בקי היה בהלכה ובאגדה, ורבה של פראג וראש ישיבתה הנודעת לתפארת הועידו לשמש ברבנות ובהרבצת תורה כאחד מגאוני הדור הבא. אף במשפחה יהודית חשובה ונכבדת נולד והוא קיבל שם חינוך לחמימות לכל דבר שבקדושה, והנה הקדיח את תבשילו ולא הותיר אפילו זמן להשתדל לשוחח עימו ולהשיבו לדרך הישר. נתן את נפשו במתנה טרף למלתעות הסטרא אחרא.

"היש מכם מי שיודע היכן מתגורר שאול?" שאל ה'נודע ביהודה', "שמא אוכל לראותו, אפילו ממרחק, לרגע קט לפחות?"

מבוכת מה שררה לרגע מסביב לגאון הנערץ לדורו ולדורות. ואם אכן ניתן יהיה לראותו, מה תועלת תהא בדבר, מראהו הנוצרי המובהק רק יסב כאב לב לראש הישיבה.

ה'נודע ביהודה' לא הרפה ואף הסביר את עצמו: "חפץ אני לפגוש בו בעיניו. אני אביט בו והוא יביט בי, בהרף העין הלזה אדע אם אכן כדאי להשתדל ולהתייגע עבורו או שמלאכת שווא תהא זו וכבר שבוי הוא בציפורני הכנסייה ואין עבורו דרך תשובה".

"כן", השיבו הידענים שבחבורה שכבר הספיקו לעקוב אחרי סדר יומו החדש של המשומד. בכל שעת צהריים יוצא הוא לטיול לבדו, פוסע בגן הגדול שסביב הכנסייה המרכזית בפראג, מתהלך הלך ושוב שקוע במחשבותיו. או אז ניתן לראותו ואולי אפילו לפגוש בו ולשוחח עימו. אלא שנראה שלא כדאי לרב הישיש לטרוח וללכת עד שם, בצידה השני של העיר, שהרי כבר נטש הוא את מורשת אבותיו ויהודים כמונו ובפרט נוטרי התורה הם לצנינים וללעג בעיניו.

אך ה'נודע ביהודה' לא שת ליבו אל אותם דוברים. הוא שינה את הסדרים הקבועים של אותו היום עבור נפש אחת מישראל להצילה מבאר שחת, וצעד לאיטו לכיוון הגן שסביב בית יראתם. חלק מן הדרך עשה בעיניים עצומות ושניים מתלמידיו הקרובים אליו תומכים מזה אחד ומזה אחד. בעודו הולך ושפתיו לוחשות תפילות נרגשות, הפטיר הרב אל תלמידיו ומסר להם את הסימן שקבע לעצמו לקראת המפגש הטעון:

"אני אברך את שאול לשלום. והיה אם ישיבני בברכה, רפה אפילו, אות הוא לי שעדיין לא נפקד פתיל חיי נשמתו. להיפך, כנראה שבמסותרים בוכה נפשו על הצער הנואל שעשה אך שבוי הוא בידי כוחות הרשע. ואולם, אם לא ישיב לברכתי - סימן לדבר שעלינו לשוב עלי דרך ולא לראותו עוד, לעולם".

הבחורים המלווים שרויים היו במתח רב לקראת המפגש המתקרב, ואף על פניו של גאון הדור ניכרה התרגשות רבתי והוא לא חדל מתפילות. הם כבר קרובים אל הגן שהיה שומם בשעת הצהריים חמימה זו. אך דמות אחת אכן פסעה בו הלך ושוב. התקרבו עוד ואחד מהבחורים צפצף בקול רועד, "הנה, זה הוא, שאול יצחק'ס בגלימת כומר"...

הכומר שאול הרים את ראשו להבחין מי הוא זה שהפר את דממת השלווה ועיניו פגשו ברבו לשעבר. כאן התחוללה הפתעה של ממש. הכומר היהודי עצר את טיולו ופרש את ידיו מרחוק בקידה ובהכנעה רבתי כלפי ה'נודע ביהודה' כאומר "לא שכחתי... רוחש אני לכם כבוד והערכה"...

היה זה הסימן שקבע לעצמו רבה של פראג...

הוא עמד במרחק כמטחוי קשת ושיגר את אחד משני מלווי אל תוך הגן להציע לשאול לפגוש בו ולשוחח עימו כזאת וכהנה. השליח עשה שליחותו ונראה היה ששאל יצחקיס חיכה להזמנה מעין זו. "אבל לא כאן בפרהסיה", השיב בנימת תחנונים...

נקבעה פגישה למחרת היום בבית הפרטי של יהודי אחד שהתגורר בפאתי הרובע היהודי.

ה'נודע ביהודה' הגיע אל הפגישה למחרת היום מלווה בבחורים כאתמול, אך הם נותרו ממתינים מחוץ לבית. אל חדר אחד נכנסו הגאון הקדוש וה'כומר' שהופיע בגלימת הכמרים אך ללא שרשרת הצלב, ברצותו למנוע מרבו עגמת נפש והסבת פניו לצדדים.

ה'נודע ביהודה' לא בזבז זמן יקר על גינוני נימוס מיותרים ופנה מיד אל העניין:

"מדוע זה עזבת את הישיבה והלכת לחפש לך בורות נשברים?!" שאל בכאב. "ואם הציק לך דבר מה רוחני או גשמי, מדוע זה לא פנית אליי? הלא קָאָב הייתי לך בכל עת"...

המשומד ביקש להשיב אך דמעות חנקו את גרונו והתגלגלו מהרה אל עיניו וזלגו מהן אל גלימת הכמרים הקודרת. הרב הגדול המתין בסבלנות ומששבה אל שאול יכולת הדיבור הוא סיפר מעשה נורא:

לפני כשנתיים היה המעשה. חודש ניסן. חג הפסח התקרב. החילותי מתכוון לנסוע לביתי כנהוג בישיבה, לכל חודש ניסן. ההכנות נקטעו באבחת איגרת אחת שהגיעה מביתי ובה כותבת אמי שהם לא יהיו בפסח בבית. אבא לא חש בטוב והם נוסעים יחד לדרוש ברופאים בווינה ושם יתארחו בביתו של נגיד אחד. אמא כתבה זאת בצער על ששוב לא תראה אותי ובחצי השנה הקרובה ואיחלה לי יום טוב כשר ושמח. בלית ברירה נותרתי לפסח כאן בפראג וחיפשתי מי יואיל לארחני על שולחני במשך שמונת ימי החג. פרנס הישיבה סייע לי ובא בדברים עם גביר פלוני שהרב מכירו היטב והוא שהזמין אותי להיות אורחו בפנים מאירות ובנפש חפצה.

ליל הסדר עבר עלינו באור יקרות. העשיר הלזה ערך שולחן מפואר כיד כספו וזהבו, ההגדה נאמרה ברגש ובשירה ולבקשתו אמרתי דברי תורה העוסקים בסיפור יציאת מצריים כל אותו הלילה. למחרת, ביום טוב שני של גלויות, שב הדבר על עצמו. וכבר נראה היה שהנה חולפים ימי החג בטוב ובנעימים. אלא שבא לו יום ראשון של חול המועד והפך את הקערה על פיה. בסעודת הצהריים הגישו אל השולחן פשטידה גדולה עשויה ירקות. עקרת הבית נטלה בידה סכין וביקשה לחלק את התבשיל לפרוסות, והנה, מבחינה היא בגרגר חיטה תפוח הדבוק בצד הפשטידה המפוארת.

החל דיון בהול בין בני הבית לגבי גורלה של הפשטידה. זה אומר שהפשטידה כולה חמץ וזה מסביר בלהט שניתן להעביר את גרגר החיטה שלא ברור מהיכן הוא, יחד עם מעט מן התבשיל שסביבו, והיתר מותר... עקרת הבית המתינה נבוכה ליד המאפה הפסחי, מצפה להכרעה הלכתית ברורה אם אכן עליה להשליך את מעשי ידיה ולהתחיל לעמול מחדש.

בעל הבית מיהר להגיע והביט בי בעיניים שואלות. לא רציתי להשיב בדיני פסח החמורים והלא חמץ אסור אפילו במשהו. משלא קיבל ממני פסק דין, שלחני אליכם, אל רבה של פראג וראש הישיבה שבה אני מתמיד בלימודי לקבל החלטה כדת של תורה. יצאתי את ביתו של בעל הבית

והפשטידה בידי, חלפתי במהירות ברחובות, קיוויתי מאוד שהרב יקל ויתיר כי הרעב הציק לי והפך את בני מעיי, והפשטידה, ריחה הטוב נודף ומכה באפי...

הרב בחן את הגרגיר החצוף שנטפל אל הפשטידה והשיב שייתכן וניתן להתיר בקושי את הפשטידה אך זאת רק ב'צורך גדול', והיות שכאן עניין לנו עם ביתו של בעל הבית אמיד אשר אין אצלו מחסור, כדאי להשליך את הספק ולהתפרנס מן המותר והמהודר.

מאוכזב החילתי עושה את דרכי מביתו של הרב לשוב אל מארחי העשיר. עתה כבר ארוכה היתה הדרך. יצר הרע קשקש בי והחל מרצה בליבי בעצבנות טיעונים שונים ומשונים שהרב החמיר ולמעשה מותר לי לאכול את הפשטידה. הלא 'צורך גדול' מותר, פסק הרב, וכי יש לך 'צורך גדול' יותר מבטן הומה ברעב ואצבעות רועדות מחולשת צום!! דקות ספורות נמשכה ההתנצחות בלתי נראית כשאני מנסה להתגונן ולהשיב שהרב פסק לאסור ועוד מעט אגיע אל בית מארחי ושם לא אהיה רעב, אך היצר הרע הזה חזק היה, ובסופו של דבר, במקום להשליך את הפשטידה, אכלתי את כולה, בלא הגרגיר כמובן. בבית הגביר הודעתי את האמת שהרב ה'נודע ביהודה' השיב לאסור...

היצר הרע הזה כמו מחא כף בשמחה. עוד בטרם הגעתי אל הבית כבר החלו אופפות אותי מחשבות חרטה וייאוש. אוי לי שבחור כמוני נכשל באיסור כרת של חמץ בפסח. כה חלש אני ולא מסוגל להתגבר על תאוות האכילה, ממש כבעל חיים שרק נפש בהמית לו. אוי לי, איך ירדתי פלאים מבחור מתמיד וירא שמיים לפורק עול משולח רסן.

היצר הזה שהכשיל אותי בחשש רחוק של אכילת חמץ החל רודף אותי ביום ובלילה ולא נתן לי מנוח. הוא לעג לי כשישבתי ללמוד וכשנעמדתי להתפלל, 'כאילו שחפצים בשמיים בתפילתו של אוכל חמץ בפסח'... היכו מחשבות הרסניות על קודקודי וביטלו ממני את הרגש והדבקות בבואי להתפלל. כך כל מצווה או מעשה טוב ביטל היצר הרע מראש שהלא פורק עול אני, חסר תקנה. שקעתי בבוץ עמוק של ייאוש ועגמת נפש.

פה ושם הבליחו במוחי מחשבות טובות על תשובה שמגעת עד כסא הכבוד, ועל העובדה שלא נגסתי בלחם ממש. נכשלתי רק בחומרה של חמץ. מי שמתחרט ומקבל על עצמו שלא יתקרב אל המכשול עוד, מקובל הוא לפני המקום, אך למחשבות הייאוש היה כוח גדול יותר והן שכנעו אותי שאין לי עוד מקום בבית המדרש, ועל נשמתי החוטאת מוטל כתם ענק של חמץ בפסח והיא לעולם לא תינקה עוד.

כך התדרדרתי עוד ועוד עד שחשתי עצמי מיותר כיהודי, נשאתי עיני אל הגויים הנוצרים בפראג שבהם מעולם לא התבוננתי. הם כמובן קיבלו אותי בזרועות פתוחות ושוחחו עימי יום וליל. רציתי לשכוח מהעבר שבו אין לי עוד סיכוי והשלכתי עצמי אל הכמורה הנוצרית, שם הובטח לי שאגיע אל מדרגות רמות.

שקט השתרר. ה'נודע ביהודה' הנהן בראשו כמסכים עם כל אשר שמע. היצר הרע לכד את הבחור הזה בעורמה ברשתו. "יותר מאשר חפץ היצר הרע להכשיל בעבירה, רוצה הוא בעצב ובייאוש שאחריה", אמרו בספרים הקדושים.

"אין חלילה יהודי נידח", הסתפק הרב הגדול במילים ספורות אך יוקדות, "גם עתה, אחרי שהרשעת הרבה, יכול הינך לחתור חתירה מתחת כיסא הכבוד ולשוב בתשובה שלמה".

שאלו יצחקיס לא שב אל ביתו החדש במעונות הכמרים כי אם אל ישיבתו של ה'ינודע ביהודה'. כל ימיו עסק בתורה ובתפילה ובתשובה מתוך שמחה וטוב לבב על שניצלה נשמתו. הוא עצמו היה מספר את סיפורו לכל אשר חפץ לשמוע כדי לפרסם את ערמוניותו של היצר למען יידעו להיזהר ממנו, ומן השקר הגדול שמי שנכשל, חלילה, אין לו עוד מקום אצל הבורא יתברך. כל יהודי רצוי הוא לפני המקום, בתנאי שקם הוא מעפרות ומתחיל מחדש לעובדו בלבב שלם.

היה כדאי להתמודד רק בשביל להכיר בחזור עמל בתורה

את המעשה הבא שמעתי לפני מספר שנים, ויש מה ללמוד ממנו בכמה היבטים, אך ננסה לעמוד על נקודה מרכזית אחת.

היה זה בשנה בה התמודד מר משה ליאון בבחירות לראשות עיריית ירושלים. בעיצומה של תקופת מסע הבחירות, חלו ימי חגי תשרי, והוא יצא להסתובב בשוק ארבעת המינים, על מנת לעשות לעצמו נפשות ולגרוף קולות ביום פקודה.

והנה, הוא רואה באמצע השוק, בחור צעיר עומד ליד דוכן ודן עם המוכר על לולב ואתרוג, כאשר מתנהל ביניהם משא ומתן ער, שבסופו הבחור נראה מאוכזב.

מר ליאון ניגש אליו ושאל מה העניין, והבחור השיב שהוא חפץ לקנות את הלולב והאתרוג שמצא ברוב עמל אלא שהמוכר דורש עליהם מחיר יקר שאין באפשרותו לשלם.

מר ליאון התעניין לדעת מה המחיר המבוקש תמורתם ולאחר מכן שאל את הבחור למה הוא קונה לעצמו, האם אבא שלו לא דואג לקנות גם לו. ואז השתתק הבחור ואמר בצער שאין לו אבא.

בשומעו כך, מיד הוציא מר ליאון את ארנקו ואמר לבחור: אני מבקש שתבחר לי סָט מהודר ותקנה גם לך. בסיום הקנייה העביר מר ליאון את מספר הטלפון שלו לבחור וביקש ממנו שיהיה איתו בקשר לאחר החג.

ואכן, הבחור יצר אותו קשר. ותוך כדי שיחה התברר שהוא לומד בישיבה מתוך דוחק גדול, כאשר אין מי שמממן לו אפילו את שכר הלימוד. מר ליאון החליט לפרוש את חסותו על הבחור.

לאחר תקופה, ראה ראש הישיבה את הבחור בהפסקת הצהריים עם שקית ובה בקבוקי שתיה ומיני מתיקה. לשאלתו השיב הבחור שהוא עורך סיום מסכת.

ראש הישיבה התפעל ושמח... ואמר לו שהוא רוצה לערוך לכבודו סעודה בביתו לרגל האירוע החשוב. והנה, בעיצומו של המעמד נשמעו נקישות בדלת, ובפתח עמד שליח עם ש"ס שלם שנשלח כמתנה עבור הבחור. הנוכחים התפלאו ולא הבינו מיהו השולח.

לאחר כשעה, הגיע מר ליאון לשמח את הבחור, ובדברים שנשא אמר: "היה כדאי להתמודד בבחירות (למרות שבזמנו לא זכה לבסוף) רק בשביל להכיר בחור עמל בתורה".

למדנו מהי מהותה של ראייה וחשיבה חיובית הנובעת מלב טוב.